

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра німецької філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМАТИКА ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ЛІТЕРАТУРНОГО
ПЕРЕКЛАДУ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька

Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – німецька.

ОНУ

2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Проблематика еквівалентності літературного перекладу у сучасній німецькій мові». Одеса: ОНУ, 2023. 21с.

Розробник: Іваницька Ю.В., к. філол. наук, доцент кафедри німецької філології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри німецької філології

Протокол № 1 від. “28” серпня 2023р.

Завідувач кафедри Наталія ГОЛУБЕНКО

Погоджено із гарантом ОПІ Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Інесса АЗАРОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від. “29” серпня 2023 р.

Голова НМК Олена ГРИГОРОВИЧ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від. “___” _____ 202 р.

Завідувач кафедри _____

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		очна форма навчання	заочна форма навчання	
<p>Загальна кількість:</p> <p>кредитів – 3</p> <p>годин – 90</p> <p>змістових модулів – 3</p>	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Вибіркова		
	Спеціальність 035 Філологія	Рік підготовки:		
		4-й	4-й	
	Спеціалізація:	Семестр		
		7-й	8-й	
	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька;	Лекції		
		-	-	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Практичні, семінарські		
		36 год.	10 год.	
		Лабораторні		
		-	-	
		Самостійна робота		
		54 год.	80 год	
			Форма підсумкового контролю:	
			залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування та вдосконалення практичних навичок перекладу художніх текстів з української мови німецькою та з німецької українською. Особливий наголос робиться на відтворенні лексичних, граматичних та стилістичних аспектів німецькомовних текстів українською мовою та українськомовних німецькою. Закладаються основи редагування художніх перекладів. Розглядаються різні перекладацькі моделі адекватної передачі особливостей оригіналу.

Завдання:

Враховуючи важливість практичної підготовки спеціалістів, програма предмета розкриває граматичні проблеми перекладу з німецької мови на українську та з української на німецьку, знайомить із основними проблемами прагматики перекладу, особливостями використання німецької та української мов. Викладаються семантичні проблеми перекладу з вищевказаних мов. Курс формує практичні знання та навички у галузі перекладу і є необхідною базою для самостійної та дослідницької праці студентів за їх основною спеціальністю.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей:**

Інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладознавства) та методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної й педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних (ЗК):

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами (німецькою та англійською/французькою/іспанською).

Спеціальних (СК):

СК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та усного і письмового фахового перекладу з німецької мови українською, з української мови німецькою.

СК 11. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури

Програмні результати навчання (ПР).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

ПР01. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПР05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПР06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПР08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: особливості вживання мовних одиниць для відтворення еквівалентності перекладу; різноманітні перекладацькі трансформації та інші перекладацькі методики; комунікативно-прагматичні, структурно-семантичні, лінгвостилістичні характеристики тексту;

вміти: підбирати лексичні та семантичні еквіваленти; аналізувати мовні одиниці і правильно вибирати контекстуальні еквіваленти; визначати особливості вживання мовних одиниць для відтворення еквівалентності перекладу.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Стилiстичні характеристики художнього тексту з позицій перекладу. Вплив цільової аудиторії на переклад

Тема 1. Стилiстичні параметри художньої прози та особливості їх відтворення у перекладі. Основні класифікації текстів і методи перекладу.

Тема 2. Передперекладацький аналіз художнього тексту. Стратегії перекладу художнього тексту.

Тема 3. Стилiстичні та метричні параметри поезії та особливості їх відтворення у перекладі. Специфіка відтворення образності поетичного твору.

Тема 4. Переклад дитячої літератури. Переклад підліткової літератури. Переклад літератури, розрахованої на дорослого читача.

Змістовий модуль 2. Жанрові характеристики перекладу. Переклад стилістично забарвлених мовних одиниць у тексті

Тема 5. Вплив жанрових характеристик текстів оригіналу на переклад. Переклад текстів романтичного жанру.

Тема 6. Переклад текстів детективного жанру. Переклад історичних романів та фентезі.

Тема 7. Переклад текстів жанру наукової фантастики.

Тема 8. Переклад текстів пригодницького жанру. Переклад текстів жанру містики. Переклад текстів жанру трилеру. Переклад текстів жанру жахів.

Тема 9. Переклад коміксів.

Змістовий модуль 3. Специфіка перекладу безеквівалентної лексики.

Тема 10. Відтворення у тексті безеквівалентної лексики.

Тема 11. Відтворення фразеологічних одиниць.

Тема 12. Відтворення конструкцій мови оригіналу, що не мають відповідників у мові перекладу.

Тема 13. Відтворення авторських конотацій у тексті перекладу.

Тема 14. Відтворення культурних конотацій у тексті перекладу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Л	П/С	інд	ср		Л	П/С	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1: Стилiстичнi характеристики художнього тексту з позицiй перекладу. Вплив цiльової аудиторiї на переклад.										
Тема 1. Стилiстичнi параметри художньої прози та особливостi їх вiдтворення у перекладi. Основнi класифiкацiї текстiв i методи перекладу	10		4		6	6				6

Тема 2. Передперекладацьк ий аналіз художнього тексту. Стратегії перекладу художнього тексту	10		4		6	6		2		4
Тема 3. Стилістичні та метричні параметри поезії та особливості їх відтворення у перекладі. Специфіка відтворення образності поетичного твору	4		2		2	8				8
Тема 4. Переклад дитячої літератури. Переклад підліткової літератури. Переклад літератури, розрахованої на дорослого читача.	8		4		4	10		2		8
Разом за змістовим модулем 1	32		14		18	30		4		26
Змістовий модуль 2. Жанрові характеристики перекладу. Переклад стилістично забарвлених мовних одиниць у тексті										

Тема 5. Вплив жанрових характеристик текстів оригіналу на переклад. Переклад текстів романтичного жанру.	8		2		6	8		2		6
Тема 6. Переклад текстів детективного жанру. Переклад історичних романів та фентезі	6		4		2	8				8
Тема 7. Переклад текстів жанру наукової фантастики	6		4		2	6		2		4
Тема 8. Переклад текстів пригодницького жанру. Переклад текстів жанру містики. Переклад текстів жанру трилеру. Переклад текстів жанру жахів.	6		2		4	4				4
Тема 9. Переклад коміксів.	6		2		4	4				4
Разом за змістовим модулем 2	32		14		18	30		4		26

Змістовий модуль 3. Специфіка перекладу безеквівалентної лексики.									
Тема 10. Відтворення у тексті безеквівалентно ї лексики	6		4		2	6			6
Тема 11. Відтворення фразеологічних одиниць	6		2		4	6			6
Тема 12. Відтворення конструкцій мови оригіналу, що не мають відповідників у мові перекладу	6		2		4	6			6
Тема 13. Відтворення авторських конотацій у тексті перекладу	4				4	6			6
Тема 14. Відтворення культурних конотацій у тексті перекладу	4				4	6		2	4
Разом за змістовим модулем 3	2 6		8		18	30		2	28
Усього годин	90		36		54	90		10	80

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
	Підготовка до практичних занять і самостійне опрацювання тем		
1.	Тема 1. Стилiстичнi параметри художньої прози та особливостi їх вiдтворення у перекладi. Основнi класифiкацiї текстiв i методи перекладу.	4	
2.	Тема 2. . Передперекладацький аналіз художнього тексту. Стратегії перекладу художнього тексту.	4	2
3.	Тема 3. Стилiстичнi та метричнi параметри поезії та особливостi їх вiдтворення у перекладi. Специфіка вiдтворення образностi поетичного твору	2	
4.	Тема 4. Переклад дитячої лiтератури. Переклад пiдлiткової лiтератури. Переклад лiтератури,	4	2

	розрахованої на дорослого читача		
5.	Тема 5. Вплив жанрових характеристик текстів оригіналу на переклад. Переклад текстів романтичного жанру.	2	2
6.	Тема 6. Переклад текстів детективного жанру. Переклад історичних романів та фентезі	2	
7.	Тема 7. Переклад текстів жанру наукової фантастики	2	2
8.	Тема 8. Переклад текстів пригодницького жанру. Переклад текстів жанру	2	
9.	Тема 9. Переклад коміксів.	2	
10.	Тема 10. Відтворення у тексті безеквівалентної лексики	4	
11.	Тема 11. Відтворення фразеологічних одиниць	2	
12.	Тема 12. Відтворення конструкцій мови оригіналу, що не мають відповідників у мові перекладу	2	
13.	Тема 13. Відтворення авторських конотацій у тексті перекладу	2	
14.	Тема 14. Відтворення культурних конотацій у тексті перекладу	2	2
	Разом:	36	10

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
	Підготовка до практичних занять і самостійне опрацювання тем		
1.	Опрацювати тему: Проблема перекладацької адекватності та еквівалентності компонентів змісту. Історичні концепції і універсальні моделі перекладацької еквівалентності. Підготувати доповідь за планом: 1. Інваріант перекладу 2. Рангова ієрархія компонентів змісту. 3. Поняття перекладацької адекватності та еквівалентності.	6	8
2.	Опрацювати тему: Еквівалент і еквівалентність у перекладі. Поняття «еквівалент» і «одиниця перекладу». Ступінь еквівалентності на синтаксичному, семантичному та прагматичному рівнях. Повна й неповна еквівалентність у перекладі. Типи еквівалентності. Підготувати презентацію.	6	10
3.	Підготувати презентацію за темою «Лексикографічні аспекти перекладу. Лексикографія як перекладацька наука. Проблеми одномовної і двомовної лексикографії.»	6	8
4.	Підготувати презентацію за темою: «Взаємозв'язок між жанрово-стилістичною та психолінгвістичною класифікаціями видів перекладу.»	6	8

5.	Підготувати презентацію за темою «Ступінь еквівалентності на синтаксичному, семантичному та прагматичному рівнях.»	6	8
6.	Опрацювати тему: «Повна й неповна еквівалентність у перекладі. Типи еквівалентності.» Підготувати доповідь за планом: 1. Поняття «еквівалент» і «одиниця перекладу».2. Ступінь еквівалентності на синтакси синтаксичному, семантичному та прагматичному рівнях.	6	10
7.	Опрацювати тему: «Порівняльний аналіз як основний метод перекладацького дослідження.» Підготувати доповідь.	6	8
8.	Опрацювати тему: «Відтворення культурних конотацій у тексті перекладу» Ознайомлення з теоретичним матеріалом та виконання практичних завдань.	6	10
9.	Опрацювати тему: «Стилістичні параметри художньої прози та особливості їх відтворення у перекладі» Ознайомлення з теоретичним матеріалом та виконання практичних завдань	6	10
	Разом:	54	80

9. Методи навчання

Словесні: пояснення правил, понять, явищ, термінів, інструктаж, коментування щодо змісту та способу виконання завдань практичного характеру, опис граматичних явищ, навчальна дискусія.

Наочні: демонстрація навчального матеріалу.

Практичні: рецептивні, репродуктивні, продуктивні вправи; некомунікативні, умовно-комунікативні, комунікативні вправи.

10. Форми контролю та методи оцінювання

Поточний контроль: усне опитування, презентації, перевірка завдань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання з кожної теми поточного контролю виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю з кожної теми.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє

			достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем робочої програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань з навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань з кожної теми, поточного контролю.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.

11. Питання для поточного контролю:

1. Дати загальну характеристику основних типів трансформацій у перекладі.
2. Розкрити шляхи перекладу полісемії.
3. Дати характеристику лексико-семантичному, стилістичному та структурному аналізу мовних одиниць та концепту.
4. Розкрити поняття еквівалентності. Охарактеризувати еквівалентність та типи лексичних еквівалентів.
5. Розкрити поняття абсолютних та часткових еквівалентів.
6. Охарактеризувати безеквівалентну лексику.
7. Розкрити реалію як компонент соціально-історичного національно-культурного контексту.
8. Охарактеризувати транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад.
9. Розкрити поняття конкретизація і генералізація.
10. Розкрити поняття конверсії.
11. Дати характеристику варіативності у перекладі.
12. Розкрити теорію рівнів еквівалентності.
13. Охарактеризувати прагматичний, семантичний і синтаксичний еквівалентності.
14. Охарактеризувати прийом зміщення у перекладі.

15. Охарактеризувати прийом додавання у перекладі.
16. Дати характеристику прийомів перекладу.
17. Охарактеризувати прийом вилучення у перекладі.
18. Дати характеристику типів інформації.
19. Розкрити поняття антонімічний переклад.
20. Розкрити поняття про адекватність перекладу. Охарактеризувати принципи адекватності перекладу.
21. Дати характеристику видів перекладу: буквальному, вільному, адекватному.
22. Охарактеризувати переклад як специфічний процес кодування й декодування.
23. Розкрити поняття про тотожність перекладу.
24. Дати порівняльну характеристику понять про еквівалентність, адекватність та тотожність перекладу.
25. Дати загальну характеристику особливостей перекладу матеріалів офіційно- ділового стилю. Розкрити жанрові особливості тексту та вибір слова з синонімічного ряду.
26. Дати загальну характеристику основних функціональних стилів. Розкрити жанрово-стилістичні особливості перекладу художньої, суспільно-політичної, дипломатичної, юридичної, науково-технічної літератури та документів.
27. Дати характеристику перекладу кореспонденції.
28. Дати характеристику перекладу дипломатичної кореспонденції.
29. Дати характеристику перекладу міжнародних документів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Студент отримує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 та більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче покращити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль														Загальна оцінка
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Букреєва Л.Л., Іваницька Ю.В., Козак Т.Б. Еквівалентний переклад емоційної лексики. Метод. посібник для студентів факультета романо-германської філології (денна та заочна форма навчання). Одеса: Фенікс, 2012. 85 с.
2. Букреєва Л.Л., Іваницька Ю.В., Козак Т.Б. Еквівалентний переклад емоційного компоненту значення. Метод. посібник для студентів факультета романо-германської філології (денна та заочна форма навчання). Одеса: Фенікс, 2014. 25 с.
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Проблематика еквівалентності літературного перекладу у сучасній німецькій мові». Одеса: ОНУ, 2023. 21 с.
4. Силабус навчальної дисципліни «Проблематика еквівалентності літературного перекладу у сучасній німецькій мові».

14. Рекомендована література

Основна

1. Бабенко Є., Амеліна С., Білоус Н. Актуальні проблеми теорії і практики сучасного перекладу. Монографія. Харків: ТОВ «Центр навчальної літератури», 2021. 168 с.
2. Іваницька М.Л. Мовна особистість перекладача як чинник впливу на продукт перекладу. *Київський національний університет імені Т.Г.Шевченко. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. Вип.21. 2012. С. 85-91.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2020. 448 с.
4. Корунець І. В. Лекції зі вступу до перекладознавства. Київ: КДЛУ, 2020, 180 с.

Додаткова

1. Зінченко І. В. Способи і засоби лексичної номінації. Чернівці: Рута. 2019. 104 с.
2. Корунець І. В. Нарис з історії західноєвропейського перекладу. Київ: КДЛУ, 2020. 160 с.

3. Кочерган М. П. До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації. *Проблеми зіставної семантики*. Київ: КДЛУ, 2019. С 42-45.
4. Кочерган М. П. Національні семантичні асоціації та символи в контексті міжкультурної комунікації. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського державного лінгвістичного університету*. Київ: КДЛУ, 2018. Вип. 3 А. С 39-42.
5. Швачко С. О. Підготовка перекладача на сучасному етапі. *Методологічні проблеми перекладу на сучасному етапі. Зб. наук, праць*. Суми: СумДУ, 2019 С 42-47.
6. Шевченко І. В. Моделі та алгоритмічно-програмне забезпечення лексикографічних систем. Автореф. дисс. ... канд. тех. наук \ спец. 05.13.06. Автоматичні системи управління та прогресивні інформаційні технології. Київ, 2018. 25 с.
7. Яворська Г. М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс. Мова. Культура. Влада. Київ: Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, 2017. 285 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. AktuelleTextederDW
<https://www.dw.com/de/top-thema-mit-vokabeln-archiv/a-1546445>
2. DasSprachmagazin Deutsch Perfekt
<https://www.deutsch-perfekt.com/deutsch-lesen>
3. Кушнір К. 2018. Синхронукраїнською: вправи для самовдосконалення.
https://webinar.utic.eu/webinar/dmytro_kushnir/
4. Interpretation training toolbox.
https://ec.europa.eu/info/education/skills-and-qualifications/develop-your-skills/language-skills/interpretation-training-toolbox_en
5. https://wvonline.ids-mannhem.de/idiome_russ/index.htm
“Deutsch-russische Idiome online”